

Innehåll

Om strategirapporten – syfte och upplägg.....	3
1 Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning	5
2 Översikt av strategisammanhanget.....	6
2.1 Förändringar i strategisammanhanget	6
2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget	8
2.3 Synergier med andra svenska strategier och aktörer	8
3 Resultatredovisning	9
Sidas bidrag till förändring på strateginivå	9
3.1 Stödområde 1: Ökad ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling	11
3.1.1 Mål 1: Stärkt kapacitet hos institutioner för fortsatt ekonomisk integration med EU.....	11
3.1.2 Mål 2: Konkurrenskraftiga små och medelstora företag som utgör en större del av ekonomin	11
3.2 Stödområde 2: Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och mer utvecklad rättsstat.....	12
3.2.1 Mål 3: En mer effektiv offentlig förvaltning med stärkt administrativ kapacitet att genomföra reformer för EU-närmandet	12
3.2.2 Mål 4: Offentliga tjänster levereras av bättre kvalitet utifrån principer om icke- diskriminering och lika rättigheter och med minskad korruption	12
3.2.3 Mål 5: Ett mer effektivt rättsväsende, som i högre utsträckning garanterar rätten till en rättvis rättegång, i enlighet med europeisk standard	14
3.2.4 Mål 6: Minskat könsrelaterat våld, hatbrott och människohandel.....	14
3.2.5 Mål 7: En mer demokratisk och effektiv poliskår	15
3.2.6 Mål 8: Ett mer pluralistiskt civilt samhälle inklusive politiska partier med stärkt folklig förankring	16
3.2.7 Mål 9: Förbättrade förutsättningar för befolkningens demokratiska ansvarsutkrävande och deltagande i politiska processer inklusive främjande av fria val....	17
3.2.8 Mål 10: Friare och mer oberoende media.....	18

3.2.9 Mål 11: Att partnerländerna i högre grad uppfyller internationella och nationella åtaganden för mänskliga rättigheter, jämställdhet (inklusive EU:s strategi för jämställdhet), och icke-diskriminering.....	18
3.2.10 Mål 12: Kvinnor och män har i högre utsträckning samma makt att forma samhället och sina egna liv	19
3.2.11 Mål 13: Ökat förtroende och försoning mellan parterna i och mellan länderna	20
3.3 Stödområde 3: Förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändringar	20
3.3.1 Mål 14: Att partnerländerna i högre grad uppfyller EU:s regelverk och internationella överenskommelser för miljö, klimat och energi	20
3.3.2 Mål 15: Stärkt miljömässigt ansvarstagande hos allmänhet, näringsliv och civilsamhälle	21
3.3.3 Mål 16: Mer hållbar samhällsservice inom områden som vatten och avlopp, avfallshantering, energieffektivisering och förnybar energi.	22
4 Implikationer	23
P6 Annex to Strategy Report 2020 for Reform cooperation with Eastern Europe, the Western Balkans and Turkey 2014-2021	1

Om strategirapporten – syfte och upplägg

Syftet med strategirapporten är rapportera Sidas strategigenomförande till UD. Strategirapporten tjänar som underlag till vårsamråden med Utrikesdepartementet (UD) samt till Regeringskansliets (RK) resultatrapportering. Sida är avsändare och UD är målgrupp för och mottagare av strategirapporten.

Vid sidan av strategirapporten redovisar Sida sin verksamhet till regeringen genom årsredovisningen. Denna inkluderar redovisning från strategigenomförandet på en övergripande nivå per strategi. Strategirapporten går djupare och redogör för strategigenomförandet per strategimål för varje strategi och drar även framåtblickande slutsatser.

Strategirapporten är utformad i enlighet med regeringens riktlinjer för strategier. Strategirapporten ska redovisa, analysera och bedöma resultaten av strategigenomförandet i förhållande till angivna strategimål¹ samt redogöra för implikationer för det fortsatta strategigenomförandet. Vid behov ska rapporten redovisa förändringar i förutsättningarna för genomförandet. Det finns tre typer av strategirapporter: Strategirapport år 1, årlig strategirapport och fördjupad strategirapport.

1. **Strategirapport år 1** skrivs för strategiperiodens första år efter genomförd operationalisering. Rapporten sammanfattar slutsatser och redovisar resultat från genomförandet av föregående strategi (i de fall det finns en tidigare strategi). Denna strategirapport redogör även för den förändringsteori som ligger till grund för Sidas stöd inom strategin, centrala överväganden samt hur verksamheten ska genomföras och följas upp under strategiperioden.
2. **Den årliga strategirapporten** skrivs för de år då varken en fördjupad översyn eller operationalisering genomförs.
3. **Den fördjupade strategirapporten** skrivs näst sista året av strategin efter att en fördjupad översyn genomförs. Rapporten redogör för slutsatserna från den fördjupade översyn av strategigenomförandet som sker en gång per strategi. Den fördjupade strategirapporten ska sammanfatta genomförandet av hela strategin hittills² (bl.a. analys av resultat per strategimål) samt ge tydliga rekommendationer inför kommande strategiperiod. Den fördjupade strategirapporten utgör Sidas huvudtillfälle att lämna rekommendationer till regeringens anvisningar inför ny strategi. Strategirapporten är en lägesuppdatering av strategigenomförandet och bedömer resultat sedan den senaste strategirapporten. Strategirapporten bygger på det underlag som finns tillgängligt vid tillfället för strategirapportens framtagande (t.ex. rapportering, reserapporter, studier, utvärderingar, analyser och anteckningar från partnermöten).

Kapitel 1 sammanfattar Sidas bedömning av strategigenomförandet per strategimål. **Kapitel 2** ger en översikt av strategisammanhanget och beskriver den kontext (tematisk/geografisk) i vilken strategin genomförs. **Kapitel 3** redovisar resultat från strategigenomförandet. **Kapitel 4** redogör för eventuella implikationer för det fortsatta strategigenomförandet som behöver lyftas till UD.

”**Trafikljusen**” är Sidas viktigaste signalsystem för att följa hur det går i strategigenomförandet. En bedömning görs för varje strategimål och ger en snabb överblick av nuläget. Bedömningen och

¹ I de tidigare resultatstrategierna används begreppet *resultat*. Denna mall använder genomgående begreppet *strategimål* i linje med nya riktlinjer för strategier. I resultatstrategierna är resultaten klustrade kring *resultatområden*. Mallen använder dock genomgående begreppet *stödområde*.

² Dvs. från strategins början fram till 15/3.

motiveringen till denna utgör narrativet i resultatredovisningen (kapitel 3) i strategirapporten. I strategirapporten bedöms två aspekter:

1. **Utveckling mot strategimålet:** Strategimålen anger vad Sidas arbete ska bidra till under en angiven strategiperiod och utgör den huvudsakliga styrningen i strategigenomförandet. Trafikljusbedömning för *utveckling mot strategimålet* används för att få en snabb uppfattning om utvecklingstrender inom de målområden i kontexter där Sida är aktiv. Sidas insatser kan vara med och påverka utvecklingstrender inom de områden där vi är aktiva, men det handlar ofta om större komplexa och långsiktiga förändringar på nationell, regional och/eller global nivå, där ett stort antal faktorer utanför Sidas kontroll inverkar på utvecklingen i kontexten. Trafikljusbedömningen och färgsättningen motiveras och beläggs utifrån tillgänglig statistik, källor eller rapporter.

Bedömning av utvecklingstrender i kontexten i förhållande till **strategimålen**:

- Grön:** Utvecklingen går framåt
- Gul:** Utvecklingen går delvis framåt eller delvis bakåt
- Röd:** Utvecklingen går bakåt

2. **Portföljens relevans:** Sidas strävan är att sätta samman och upprätthålla en relevant och väl avvägd portfölj i förhållande till utvecklingsutmaningar i respektive strategikontext, strategins mål och Sidas ambitioner avseende förväntade förändringar och resultat. *Portföljens relevans*, dvs. om Sida har satt samman en väl avvägd portfölj av insatser och aktiviteter som bedöms bidra till förändring i linje med strategimålet.

Sida måste löpande justera sin förändringsteori och portfölj utifrån olika aspekter:

- (i) föränderlig kontext och sammanhang, (ii) efter den styrning som myndigheten får och (iii) beroende på om aktiviteter inte gett eller förväntas ge resultat. Trafikljusbedömningen och färgsättningen av detta trafikljus beaktar och utgår från dessa aspekter.

Bedömning av **portföljens relevans**:

- Grön:** Portföljen är relevant
- Gul:** Portföljen är delvis relevant
- Röd:** Portföljen är inte relevant

1 Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning

Strategin för Reformsamarbete med Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet omfattar totalt 11 bilaterala (Albanien, Armenien, Belarus, Bosnien-Hercegovina, Georgien, Kosovo, Moldavien, Nordmakedonien, Serbien, Turkiet och Ukraina) och ett regionalt fönster. Inom strategin finns totalt tre stödområden och 16 mål. Varje landfönster arbetar mot alla eller ett urval av målen och har en separat årlig rapportering till UD och dessutom finns en rapportering som täcker det regionala samarbetet. Föreliggande rapport täcker således endast det bilaterala fönstret för Serbien. Strategin gällde ursprungligen för perioden 2014 - 2020, men har förlängts tom 2021.

Stödområde 1 (RO1): Ökad ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utv.

1. Stärkt kapacitet hos institutioner för fortsatt ek.integration med EU

2. Konkurrenskraftiga små och medelstora företag

Stödområde 2 (Ro2): Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och mer utvecklad rättsstat

3. En mer effektiv offentlig förvaltning med stärkt administrativ kapacitet

4. Offentliga tjänster levereras av bättre kvalitet och minskad korruption

5. Ett mer effektivt rättsväsende i enlighet med europeisk standard

6. Minskat könsrelaterat våld, hatbrott och människohandel

7. En mer demokratisk och effektiv poliskår

8. Ett mer pluralistiskt civilt samhälle

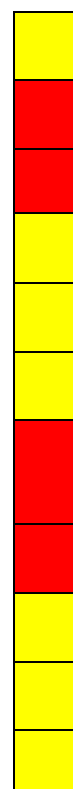
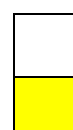
9. Förbättrade förutsättningar för demokratiskt ansvarsutkrävande och deltagande

10. Friare och mer oberoende media

11. Åtaganden för mänskliga rättigheter, jämställdhet och icke-diskriminering

12. Kvinnor och män har i högre utsträckning samma makt att utforma sina liv

13. Ökat förtroende och försoning mellan parterna i och mellan länderna

Mål³Portfölj⁴

³ Bedömning av utvecklingen i kontexten i förhållande till **strategimålen**: Grön: Utvecklingen går framåt; Gul: Utvecklingen går delvis framåt eller delvis bakåt; Röd: Utvecklingen går bakåt.

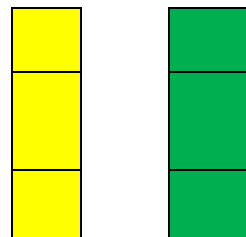
⁴ Bedömning av **portföljens relevans**: Grön: Portföljen är relevant; Gul: Portföljen är delvis relevant; Röd: Portföljen är inte relevant.

Stödområde 3 (RO3): Förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändringar

14. EU:s regelverk och int. överenskommelser för miljö, klimat och energi

15. Stärkt miljömässigt ansvarstagande hos allmänhet, näringsliv och civilsamhälle

16. Mer hållbar samhällsservice som vatten och avlopp, avfallshantering, energi

2 Översikt av strategisammanhanget

Totalt strategibelopp:8 922 MSEK⁵**Utbetalat belopp hittills:**

9 072 MSEK, varav 775 MSEK i Serbien

Antal insatser 2020:

31

2.1 Förändringar i strategisammanhanget

Politisk kontext

De förändringar i strategisammanhanget som präglade Serbien under 2020 var främst valen, covid-19-pandemin (pandemin) och ekonomisk recession. Under strategiperioden har det demokratiska utrymmet gradvis minskat, och mitt under pandemin hölls ett parlaments-, region- och lokalval med mindre än 50 procent deltagande på nationell nivå. Även om grundläggande rättigheter under själva valet i stort respekterades, begränsades valfriheten kraftigt genom att oppositionspartierna valt att bojkotta valet, och det styrande partiet hade stor kontroll över mediebevakningen.⁶ Den styrande koalitionen har nu total majoritet i parlamentet och det största partiet (SNS) har ungefär 75 procent av mandaten. Den politiska polariseringen har ökat. Pandemin har inneburit stora påfrestningar för befolkningen, inte minst genom de under våren återkommande utgångsförbuden. Det var först strax före valen i juni 2020 som samhället öppnades upp, men när smittspridningen åter tog fart och utgångsförbud på nytt hägrade växte missnöjet med omfattande demonstrationer som följd. En ny regering kom på plats först i oktober 2020 vilket skapade viss stagnation i reformarbetet. Den nya regeringen befäste den strategiska prioriteringen av fortsatt EU integration. Allmänhetens stöd för EU medlemskap ligger nu på 46 procent samtidigt som undersökningar visar stark tilltro till Kina och Ryssland.⁷ Som ett svar på bristande framsteg i grundläggande demokratiska reformer, öppnades inget nytt förhandlingskapitel under 2020. Serbiens geopolitiska balansakt mellan främst EU, Kina och Ryssland kom också till uttryck under pandemin. I den första akuta fasen uttryckte den politiska ledningen skarp kritik mot EU och lyfte i stället fram Kina och Ryssland som Serbiens starkaste partners.

Ekonomisk utveckling (RO1) samt multidimensionell fattigdom i Serbien

En flerårig robust ekonomisk tillväxt som 2019 låg på 4,2 procent kom till ett hastigt slut i och med pandemin. BNI minskade med upp mot 6 procent under första halvåret 2020. Omfattande stödprogram motsvarande ca 13 procent av BNI, som även innehöll riktade medel direkt till befolkningen, bromsade fallet. Samtidigt som den officiella arbetslösheten var relativt stabil under året drabbades

⁵ Totalt strategibelopp för hela den regionala strategin.

⁶ Republic of Serbia Parliamentary Elections 21 June 2020: ODIHR Special Election Assessment Mission Final Report, 2020, p.1-2, 24

⁷ <https://bezbednost.org/en/publication/many-faces-of-serbian-foreign-policy-public-opinion-and-geopolitical-balancing/>

den informella sektorn hårt. Efter flera års minskande fattigdom, beräknas fattigdomen ha ökat till 18,9 procent under 2020.⁸ Det minskade demokratiska utrymmet kombinerat med pandemins kraftiga påverkan bidrar till avsevärda försämringar i den multidimensionella fattigdomsbedömningen inte minst för särskilt utsatta grupper – redan fattiga, barnfamiljer, pensionärer, arbetslösa ungdomar, romer och bosatta på landsbygden. En redan ansträngd sjukvård kom under ökad press, stora delar av diasporan som arbetade utomlands återvände, inkomstmöjligheter försvann och våld i hemmet ökade.⁹

Demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstat (RO2)

Pandemin och den ekonomiska recessionen visade tydligt bristerna avseende demokrati och rättsstaten i Serbien. När undantagstillstånd infördes upplöstes i praktiken parlamentet och det fick först retroaktivt besluta om såväl undantagstillståndet som dess upphörande. Serbien behåller för andra året i rad sin status som ett delvis fritt land med en hybridregim med ett kontinuerligt nedåtgående demokratiindex som föll från 4.00 till 3.96 och ett ännu tydligare fall i korruptionsindex från 3,75 till 3.50 med motiveringen att korruptionen på högsta nivå förvärras samtidigt som institutioner som ska bekämpa densamma försvagas.¹⁰ Serbien är ett av de länder där den demokratiska kontrollen över regeringens maktutövning påtagligt försämrats sedan 2015.¹¹ Möjligheten att utöva civila och politiska rättigheter har minskat, inte minst i ljuset av parlamentsval och pandemi.

Miljö- och klimatförändringar (RO3)

En tydlig trend i slutet av strategiperioden är att medvetenheten om akuta miljöproblem växer sig starkare och allt oftare kommer till uttryck i demonstrationer mot t.ex. dålig luft. En kronisk brist på transparens, ansvarstagande och reformer hos ansvariga myndigheter lyfts fram av miljöorganisationer.¹² Trycket från EU på Serbiens nya regering ökade 2020 för att vidta grönare reformer och investeringar: att gradvis lämna det allvarliga beroendet och påverkan av fossila bränslen och öka investeringarna inom t ex avfalls- och avloppssektorn.¹³ Miljöfrågorna befinner sig mitt i den geopolitiska dynamiken med Kina som storägare i industrier vilka är stora fossila utsläppskällor, samtidigt som landet tillhandahåller lån om tiotals miljarder kronor på okända villkor som utan offentlig upphandling ska finansiera bl.a. avloppsrening och avfallshantering i flera serbiska städer. Samtidigt lämnar flera europeiska banker och EU fossilberoende investeringar och ställer istället ökade klimatkrav samtidigt som även de trappar upp programmeringen för stöd och lån inom såväl avfalls- som avloppssektorn.

⁸ World Bank , Macro Poverty Outlook, Serbia, 2020, p. 1-2. Läs även rapporten: Serbiens ekonomi bäst i Europa, eller en potemkinkuliss? D-post: BELG/2020-11-20/1532

⁹ Läs om trender i rapporten: Covid-19 Socio-Economic Impact Assessment, UN Serbia, 2020

¹⁰ Nations in Transit 2020, Freedom House, p. 25

¹¹ World Justice Project, Rule of Law Index 2020 Insights, p. 20

¹² Shadow report on Chapter 27, Coalition 27, 2020

¹³ Guidelines for the Implementation of the Green Agenda for the Western Balkans, Communication on An Economic and Investment Plan for the Western Balkans, Commission Communication, 2020

2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget

Tabell 1. Givarkontext (2019) Inga nya siffror finns att tillgå för 2020 p.g.a. pandemin.

Biståndets (totala) andel av statsbudgeten utgör: 14,54 % (2019)	Strategins andel av det totala biståndet utgör 4,88 % (2018).
	Gemensamma EU-strategin gäller 2014–2020 Status på EU-gemensamprogrammering: Ingen direkt gemensamprogrammering men koordinerar stödet med EU
De fem största givarna (organisationer och/eller länder) är: EU, Tyskland, Schweiz, Sverige och USA (2019)	Sverige är den fjärde största givaren (gåvostöd). (2019) Av EU MS är Sverige den näst största givaren. (2019)

EU fortsätter att bidra med det mest omfattande utvecklingsstödet till Serbien. Medan Serbien mottagit stora stöd i form av lån för att hantera pandemin från till exempel Kina, har EU, utöver de redan omfattande stöd som ryms inom ramen EU:s löpande stödprogram uppskattningsvis bidragit med ca 90 miljoner euro i olika gåvostöd till Serbien med anledning av pandemin.¹⁴ Även om det inte finns något utvecklat arbete för *Working Better Together* (WBT) med EU delegationen utformas den svenska insatsportföljen för att tydligt kunna komplettera EU:s *Instrument for Pre Accession* (IPA) och stödja EU-närmandet. Sveriges har ett tydligt fokus på frågor avseende demokrati och rättsstatens principer, jämställdhet och miljö- och klimat vilket ytterligare förstärkts genom Demokratiseringen. Detta kommer till uttryck på flera sätt genom arbetet som *Team Sweden*. Aktiviteter och resultat i biståndsportföljen används som ett verktyg för ökad dialog med den serbiska regeringen om för Sverige prioriterade frågor (se Kap 3).

Sverige har lett givardialoger digitalt under året inom såväl rättsstatsfrågor som miljöfrågor. Sverige är sedan flera år utpekad *lead donor* för miljö- och klimatfrågor. I ljuset av EU:s Gröna Agenda för Västra Balkan där miljö- och energifrågor behöver hanteras integrerat har Sverige varit pådrivande tillsammans med Tyskland som är *lead donor* för energifrågor för att stärka givarsamordningen inte minst i klimatfrågan. Givarkontexten har ändrats i några avseenden där allt fler utvecklingsbanker stärker sina portföljer inom miljö- och klimatområdet och går nu samman i stöd till bl.a. klimat-, vatten- och avfallsreformer. Flera av bankerna är också aktiva i *Western Balkans Investment Framework* (WBIF). USA planerar att öka stödet avseende energi- och miljöfrågor. Tyskland, som länge varit en av de stora givarna, förbereder för ökat fokus på stöd genom lån från KfW, liksom Frankrike som planerar kraftigt öka stödet i form av lån via Agence Française de Développement (AFD).

2.3 Synergier med andra svenska strategier och aktörer

Portföljen är utformad för att stärka synergier med andra svenska strategier och för att stärka dialog med andra relevanta svenska aktörer. Eftersom en stor andel av portföljen består av stöd till civilsamhället är *Strategin för stöd genom svenska organisationer i det civila samhället 2016–2022* en av de strategier som har tydligast kopplingar till det bilaterala svenska stödet i Serbien. Ett konkret exempel är stöd till den svenskbaserade organisationen Kvinna till Kvinna (KtK), där regionalt arbete

¹⁴ <https://www.euzatebe.rs/en/covid/pillar/when-you-are-in-need->

med Istanbulkonventionen om jämställdhet kompletteras av nationellt och lokalt arbete som sker genom bilateralt stöd till organisationen. Multilaterala organisationer (som till exempel FN, OSSE och Europarådet) är viktiga samarbetspartners i Serbien. *Strategin för multilateral utvecklingspolitik* är därför också relevant med kopplingar till den bilaterala insatsportföljen. Sverige arbetar aktivt för att stärka samordningen av aktiviteter mellan olika FN organisationer, ett exempel är en förnyad insats för att minska våld mot kvinnor där ex UNDP, UN-WOMEN, UNFPA, UNICEF deltar (se Mål 6).

Sveriges ambassad i Belgrad arbetar som *Team Sweden* och *Strategin för arbetet med Sverige-bilden i utlandet 2.0* formulerar en vision för nationsvarumärket Sverige som ett öppet samhälle med innovation och samskapande. Under 2020 har ambassadens övergripande arbete med Agenda 2030 och främjandearbetet kring hållbar mat och företagsutveckling *Food for Tomorrow*, som finansieras av Svenska Institutet, länkats samman med ett nystartat biståndsprojekt för att minska matavfall och därmed klimatpåverkan.¹⁵ Dialog mellan serbiska och svenska företag etablerades genom en innovationsutlysning, och under pandemin gjordes flera digitala kampanjer på temat hållbar mat och klimat där både främjande och bistånd tillsammans nådde ut till stora grupper.¹⁶ Ett annat exempel på *Team Sweden* samarbete under året är hur ambassaden som en del av Demokratiseringen, arbetat i staden Novi Pazar med jämställdhetsdialog inom den etniska muslimska minoriteten bosnijeker. Genom biståndsinsatser från OSSE har utbildningsaktiviteter kompletterat ambassadens program (se under Mål 13)¹⁷. En tydlig profilfråga för Sverige, och arbetet med *Team Sweden*, är det väletablerade myndighetssamarbetet som omfattar fem svenska myndigheter. En utvärdering av myndighetssamarbeten, där Polismyndigheten och Naturvårdsverket ingick, visade på mycket goda resultat.¹⁸

3 Resultatredovisning

Sidas bidrag till förändring på strateginivå

Strategiperioden 2016–2021 går nu mot sitt slut, och i avvaktan på beslut om en ny strategi har utvecklingen av portföljen haft ett tydligt fokus på förlängningar av prioriterade befintliga insatser, kompletterat med några nya insatser inom till exempel demokrati, rättsstatens principer och offentlig förvaltning. Utifrån Annex 1 (tabell 1 och 3) framgår att volymen ökade med regeringens demokratisering under 2019 för att minska något under 2020. Fördelningen mellan resultatområdena (RO) har varit relativt stabil de senaste åren, för att 2020 vara RO1: 7 procent, RO2: 74,5 procent och RO 3:18,5 procent. Jämfört med 2019 har således stödet inom RO1 ökat något främst på grund av en ny insats avseende bättre offentlig upphandling och ökad konkurrens. Stödet inom RO2 ökade något beroende på förlängda, och i några fall nya, insatser inom civilsamhälle, jämställdhet och offentlig förvaltning. Stödet inom RO3 minskat något främst utifrån att flera insatser gått mot sitt slut, och förlängningar förberetts. Under RO1 ligger fokus på små och medelstora företag medan stöd till ekonomisk integration inte prioriterats under strategiperioden. Utifrån tabell 4 framgår att bedömningen är att insatsportföljen fortsatt kan leverera avsedda resultat antingen som troligt, och i vissa fall även mycket troligt. Som framgår nedan (3.1–3.3) bedöms insatsportföljen fortsatt vara

¹⁵ <https://cordmagazine.com/diplomacy/jan-lundin-ambassador-of-sweden-to-serbia-this-is-how-we-cook-the-change/>

¹⁶ Sverige i serbisk media 2020 och ambassadens förnyade kommunikation i en förändrad verklighet, D-post: BELG/2021-01-19/1209

¹⁷ Se mål 13 och Jämställdhet i Serbien 2020-2021 i fokus för ambassadens arbete med bredare relationer, D-post: BELG/2021-03/08/1528

¹⁸ Institution Building in Practice: An evaluation of Swedish Central Authorities Reform Cooperation in the Western Balkans, EBA, 2020

relevant och leverera väl inom samtliga prioriterade strategiområden. Samtidigt bör det framhållas att strategikontexten blivit svårare med ett gradvis minskande demokratiskt utrymme kombinerat med en utdragen regeringsombildning, en pågående pandemi och kraftig ekonomisk recession. Inom RO 2 innebär det att allt fler insatser behöver anpassas till vad som är möjligt under rådande omständigheter. Mera stöd riktas nu till att nå resultat genom indirekta åtgärder för att försöka minska korruptionen och öka transparensen inom förvaltning och offentlig finansiell styrning. Ett ökat fokus på ansvarsutkrävande generellt och stöd till ökad kapacitet hos media och civilsamhälle att upptäcka och rapportera oegentligheter och bevaka demokratiska rättigheter har också blivit allt viktigare.

En viktig lärdom under 2020 har varit betydelsen av att ha en löpande aktiv dialog med partner och en flexibel inställning till budgetjusteringar för att kunna ändra planeringen utifrån främst den nya digitala verkligheten. Även om många aktiviteter, inte minst utbildningsinsatser, fått ställas in har digitala lösningar samtidigt möjliggjort ett större deltagande *online* än vad som annars skulle kunna åstadkommas. Serbiska partners tillgång till IT-utrustning har generellt varit tämligen god vilket gjort att merparten av verksamheten i insatserna har kunnat genomföras om än med viss försening.

Sidas bidrag till förändring på strateginivå är tydligt utformat med det övergripande syftet att stödja EU-närmandet: dels med tydlig inriktning mot kapacitetsuppbyggnad för att dels kunna uppnå kraven för EU-anslutning, dels för att öka möjligheterna att bättre kunna ta emot och nyttiggöra de avsevärt större stöd EU tillhandahåller som en del av anslutningsprocessen. En viktig del av förändringsteorin har varit att parallellt arbeta med flera olika delar av samhället, främst centrala myndigheter, lokala myndigheter och det civila samhället. Det långsiktiga samarbetet med Inrikesministeriet respektive Miljöministeriet liksom koordineringsenheten för jämställdhetsfrågor under premiärministerns kansli, har under 2020 kompletterats med en ny insats med stöd till den nybildade nationella akademien för offentlig administration (NAPA) för utbildning av tjänstemän på central och lokal nivå.

Kommunsamarbetet är omfattande och brett och ger en god möjlighet att uppnå förändring lokalt och visa på positiva konkreta resultat. Som opinionsbildare och röstbärare fyller civila samhällets organisationer en viktig funktion både som dialogpartner och för att granska och utkräva ansvar. Det senaste året har arbetet med ungdomar och studenter förstärkts, inte minst inom miljö- och klimatfrågor där de är centrala förändringaktörer. Genom digitala aktiviteter inom flera insatser har ett stort antal ungdomar engagerats bl.a. genom två tävlingar kring vattenreningslösningar riktade till skolelever från och med högstadiet. Ett annat område som blivit viktigare för att uppnå förändring var svenska och serbiska företag som innovatörer och föregångare, till exempel inom ramen för *Team Sweden* kommunikationsarbete inom avfallshantering. Flera bilaterala insatser kompletterar de regionala projekten inte minst inom stöd till civilsamhället och miljösektorn genom Sveriges regionala stöd till utvecklingsbanker. Som framgår nedan är flera insatser i portföljen utformade för att stärka integrering av perspektiv, t.ex. ska stödet till bättre offentliga upphandlingar inkludera miljökrav i anbudsinbjudningar. Anti-korrupsionsfrågor uppmärksammas i såväl insatser som politisk dialog.

3.1 Stödområde 1: Ökad ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling

3.1.1 Mål 1. Stärkt kapacitet hos institutioner för fortsatt ekonomisk integration med EU

Strategimål
Portfölj

3.1.2 Mål 2: Konkurrenskraftiga små och medelstora företag som utgör en större del av ekonomin

Strategimål

Pandemin påverkade små företag hårt, samtidigt som många också visade att de snabbt kunde ställa om. Åtgärder för att stärka näringslivets återhämtning, där små och medelstora företags har en central roll, behöver prioriteras.¹⁹ Under pandemin har flera extraordinära beslut tagits på kort tid, vilket ökade riskerna för korruption bl.a. i flera icke transparenta upphandlingar av varor och tjänster. Offentlig upphandling är ett område som generellt behöver stärkas i Serbien också för att öka konkurrensen och ge små och medelstora företag möjlighet utvecklas genom att de får möjlighet tilldelas offentliga kontrakt. Även om Serbien stigit i den årliga *Doing Business 2020*, visar mätningen möjligheterna att starta upp nya företag försvårats.²⁰

Portfölj

Under 2020 har extra uppmärksamhet givits åt att stärka portföljen under detta målområde. Offentlig upphandling är ett centralt område för att minska korruption, öka effektivitet och transparens och stärka konkurrens- och marknadsutveckling. Ett nytt projekt med fokus på att stärka offentlig upphandling startades tillsammans med den serbiska organisationen *National Alliance for Local Economic Development* (NALED). Projektet kommer göra riktade utbildningsinsatser för att stärka offentlig upphandling på lokal nivå, och integrera andra tematiska områden till exempel miljö genom särskilda aktiviteter inom grön offentlig upphandling.²¹ Insatsen kompletterar det långsiktiga stöd som ges till det serbiska kommunförbundet för att genom kommunala stödpaket stärka dialogen mellan näringsliv och beslutsfattare och därigenom skapa positiv ekonomisk utveckling och fler arbetstillfällen också på lokal nivå.²²

¹⁹ Covid-19 Socio-Economic Impact Assessment, UN Serbia, 2020, s. 38-42

²⁰ Doing Business 2020, World Bank Group, 2020, p. 4-5 and 119

²¹ Insatsnummer 14371

²² Insatsnummer 55100203

3.2 Stödområde 2: Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och mer utvecklad rättsstat

3.2.1 Mål 3: En mer effektiv offentlig förvaltning med stärkt administrativ kapacitet att genomföra reformer för EU-närmandet

Strategimål

Även om en bedömning av Serbiens offentliga förvaltning visar att det legala ramverket är stabilt och att det fortsatt finns en god bas för meritbaserad anställning och professionell utveckling²³ visar ofta verkligheten en annan sida. Flera anställningar sker genom direktutnämning och på provisorisk basis utan en ordentlig konkurrensutsatt och meritbaserad rekryteringsprocess. Ungefär hälften av tjänstemännen i högre positioner har fortfarande tillfälliga anställningar med mycket kort uppsägningstid vilket medför att oberoende och objektivitet försvagas.²⁴ Till detta kommer att många erfarna tjänstemän de senaste åren lämnat den offentliga förvaltningen för annat arbete vilket gör att kapaciteten succesivt riskerar försvagas. Efter tydliga brister i uppföljningen och genomförandet av strategin för offentlig administration (PAR) har nu relevanta parter, inklusive internationella givare, bjudits in att delta i diskussionen inför framtagandet av en ny strategi som beräknas omfatta perioden 2021–2030.

Portfölj

En av hörnstenarna inom PAR är förbättrad offentlig finansiell styrning. Sverige har därför sedan flera år ett omfattande stöd för att stärka möjligheten till ansvarsutkrävande inom olika delar av den offentliga förvaltningen. Svenskt stöd har bidragit till bl.a. stärkt kapacitet genomföra revisioner av statlig verksamhet, ökad kvalitet inom offentlig upphandling samt ökad transparens och tillgång till information avseende lokal budgetplanering genom införandet av s.k. lokala budgetportaler.²⁵ En ny insats påbörjades för att stärka utbildningskapaciteten av tjänstemän inom offentlig förvaltning på central och lokal nivå genom stödet till NAPA. Under pandemin har flera utbildningar framgångsrikt skett *online*.²⁶ Inrikesministeriet är en sedan många år strategiskt viktig partner i arbetet med en mer effektiv offentlig förvaltning. Sverige har långsiktigt lämnat stöd för att bl.a. stärka ministeriets arbete med personalfrågor. Utifrån en strategisk behovsanalys och ett meritbaserat anställningssystem utlyses nu många tjänster offentligt vilket är ett betydande framsteg. Reformen inom ministeriet lyfts ofta fram som en konkret framgång.²⁷

3.2.2 Mål 4: Offentliga tjänster levereras av bättre kvalitet utifrån principer om icke-diskriminering och lika rättigheter och med minskad korruption

Strategimål

Sedan flera år har den serbiska regeringen prioriterat införandet digitala lösningar (*e-government*) och pandemin har skyndat på introduktionen av digitala tjänster till allmänhet och företag med vilket

²³ The principles of Public Administration, SIGMA, 2019, p.5

²⁴ Serbia 2020 Report, Communication on EU Enlargement Policy, 2020, p. 13-16

²⁵ Insatsnummer 12771

²⁶ Insatsnummer 11666

²⁷ Insatsnummer 55020194

medfört effektivare hanteringar av en mängd administration avseende bl.a. utbildning och skatteuppbörd samt under pandemin även testning och vaccinering mot covid-19.²⁸ Samtidigt finns en parallell negativ utveckling där brister som fanns redan tidigare i t.ex. upphandlingsförfaranden förvärrats under pandemin vilken också använts som en ursäkt att inte publicera offentlig data.²⁹ Därtill visar korruptionsmätningen *Transparency International Perceptions Index 2020* en konstant försämring där Serbien halkar ner ytterligare tre positioner och nu befinner sig på plats 94 av 180 länder vilket är den sämsta noteringen på åtta år.³⁰ Den viktiga anti-korruptionsmätningen som Europarådet gör visade i november 2020 att Serbien endast följt upp 2 av 13 av rådets rekommendationer på ett godtagbart sätt.³¹ Bristerna beror bl.a. på att Serbien inte gått vidare med godkännande av ett nytt konstitutionsförslag. Trots att Serbien 2019 togs bort från den s.k. grålistan för penningtvätt kvarstår landet på en särskild granskningslista för att följa utvecklingen.³² Den övergripande bedömningen blir därför att utvecklingen huvudsakligen går bakåt.

Portfölj

Insatsportföljen har stor relevans och har stärkts ytterligare genom en ny insats med Europarådet för att motverka penningtvätt och terroristfinansiering. Känsligheten i dessa frågor blev tydlig när det under sommaren 2020 framkom att Finansministeriet som ansvarar för frågor om bl.a. penningtvätt upprättat en lista med 57 civilsamhällesorganisationer och granskande journalister som skulle utredas för misstankar om penningtvätt.³³ Som ett svar på detta förstärktes insatsens kapacitetsbyggande aktiviteter avseende mer risk-baserade bedömningar av vilka organisationer och personer som skulle utredas för misstankar om penningtvätt. Europarådet arbetar med i frågan centrala myndigheter, och ett deltagande från hög nivå från relevanta ministerier i projektets styrgruppsarbete var ett kvitto på projektets relevans.³⁴ En betydande del av portföljen för att stärka kvaliteten av offentliga tjänster och samhällsservice till medborgare och företag, är Sveriges långvariga myndighetssamarbete mellan det svenska och det serbiska kommunförbundet. Erfarenheter från lokala aktiviteter omsätts i vägledningar för att hjälpa andra kommuner att långsiktigt stärka den offentliga förvaltningen.³⁵ Under 2020 har också de svenska och serbiska lantmäterimyndigheterna samarbetat för att utveckla en offentlig digital tjänst för att tillhandahålla information om fastigheter som finns tillgängliga för nya investeringar vilket stärker kvaliteten av offentliga tjänster och ökar transparens för medborgare och företag.³⁶ Sverige har långvarigt och brett samarbete med Organisationen för Säkerhet och Samarbete i Europa (OSSE) för att förbättra förvaltningen inom säkerhetssektorn vilket bl.a. bidragit till att stärka ungdomars och kvinnors deltagande i olika säkerhetsrelaterade frågor. Insatsen gick in i en ny fas under 2020 där ett särskilt fokus gavs till kapacitetshöjande insatser för statstjänstemän att hantera frågor om dataskydd och GDPR.³⁷

28 Se exempel i rapporten Covid-19 Socio-Economic Impact Assessment, UN Serbia, 2020

29 Insatsnummer 14371

30 <https://www.transparency.org/en/cpi/2020/index/nzl>

31 Fourth Evaluation Round, Second Compliance Report Serbia, 2020, p. 16

32 Serbia 2020 Report, Communication on EU Enlargement Policy, 2020, p. 42

33 Serbia 2020 Report, Communication on EU Enlargement Policy, 2020, p.13

34 Insatsnummer 13532

35 Insatsnummer 55100203

36 Insatsnummer 11595

37 Insatsnummer 13534

3.2.3 Mål 5: Ett mer effektivt rättsväsende, som i högre utsträckning garanterar rätten till en rättvis rättegång, i enlighet med europeisk standard

Strategimål

Även om det görs framsteg i arbetet med EU acquins kapitel 23 finns det fortsatt begränsade bevis på en hållbar och genomgripande strukturell reform inom rättsväsendet. Istället framkommer tydliga tecken på såväl direkt politisk inblandning i rättsutövningen som indirekt påverkan via media. Serbiens juridiska system håller en generellt lägre standard än EU-ländernas system och det finns tydliga utmaningar avseende såväl oberoende, ansvarsutkrävande som transparens i rättskipningen. Brister i reformeringen av rättsväsendet och bristen på resultat visar sig till exempel när det gäller uppföljning av krigsbrott, kränkning av mediefriheten och i anti-korruptionsarbetet. Endast begränsade möjligheter har funnits för ett brett aktörsdeltagande i den konstitutionella reform som initierades i syfte att stärka oberoende och ansvarstagande av rättsväsendet och begränsa det politiska inflytandet av detsamma. Avsaknaden av administrativ kompetens kvarstår som en bromskloss i försöken att bygga ett meritbaserat rekryterings- och förvaltningssystem. Åtgärder för att begränsa korruption har varit relativt begränsade och i stort sett inga åtal sker vid misstankar om högnivåkorruption och i de fall som avgjorts uteblir ofta resultaten vad gäller konfiskering av tillgångar hos dömda personer. Under 2020 har reformfokuset även i övrigt fortsatt vara på att utarbeta nya lagar och revidering av olika strategiska handlingsplaner för det fortsatta reformarbetet.³⁸ Pandemin har medfört att arbetet med konstitutionsreformen försenats och antalet oavgjorda ärenden fortsätter vara stort. Den övergripande bedömningen, med ökat politisk inflytande och en eroderande rättsstat, blir således att utvecklingen huvudsakligen går bakåt.

Portfölj

Svenskt stöd via Världsbanken till reformer inom rättssektorn syftar till att bidra till att öka arbetet med centrala frågor för reformprocessen såsom transparens, möjlighet att få rättslig prövning och ökat oberoende för de rättsliga instanserna. Ansatsen är att även hantera frågor om ansvarstagande och oberoende beslutsfattande. Stödet till kapacitetsuppbyggnad kompletterades med en högnivådialog där känsliga frågor kunde tas upp och diskuteras med nyckelaktörer inom den serbiska förvaltningen. Tyvärr har det visat sig att de åtgärder som genomförts mest givit resultat vad det gäller uppdatering av administrativa processer och rapportering, utan att någon mera generell förändring kan synas när det gäller de nyckelfrågor det svenska stödet var avsett främja. Beroende på utvecklingen framöver kan det bli aktuellt att överväga att avbryta stödet om det inte bedöms kunna ge mera konkreta resultat. Bedömningen är att förseningar i politiska processer bidrar till svårigheten att nå strategimålen och att förändringsteorin har behövt omformuleras för att portföljen ska bli mer relevant.³⁹

3.2.4 Mål 6: Minskat könsrelaterat våld, hatbrott och människohandel

Strategimål

Serbiens arbete med att genomföra Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet (Istanbulkonventionen) pågår, men implementeringen av lagstiftningen mot könsrelaterat våld brister och stora utmaningar kvarstår. I en rapport av

³⁸ Serbia 2020 Report, Communication on EU Enlargement Policy, 2020, p.18 ff.

³⁹ Insatsnummer 76004185

konventionens övervakningsmekanism GREVIO som presenterades i början av 2020 konstaterades att Serbien mer aktivt behöver följa upp konventionens implementering på en rad områden där ett konkret exempel är den nationella stödtelefonjänsten som etablerats för våldsutsatta kvinnor som också behöver säkra anonymitet och sekretess.⁴⁰ En allvarlig risk för könsrelaterat våld har uppstått i och med de utgångsförbud som var gällande under våren 2020 p.g.a. pandemin.

Ombudsmannafunktionen uppmärksammade detta genom att föreslå ett undantag från utgångsförbudet för våldsutsatta kvinnor men förslaget fick inget gehör. UN WOMEN gjorde en särskild granskning av hur pandemin har påverkat arbetet mot könsrelaterat våld vilken visade på det ökade behovet av hjälplinjer och bättre stöd för att nå hälso-och sjukvård.⁴¹ Utvecklingen under strategimålet går därför delvis bakåt, inte minst i ljuset av de ökade risker för könsrelaterat våld som uppstått till följd av pandemin.

Portfölj

Den insats som pågått sedan flera år för att stärka serbiska institutioner i arbetet med att genomföra Istanbulkonventionen togs under 2020 vidare i en ny insats där centrala FN organ (UNDP, UNICEF, UNFPA och UN WOMEN) arbetar tillsammans med serbiska myndigheter för att både konkret stärka skyddet av brottsoffer och för att nå ut bredare och arbeta med normer och värderingar i det serbiska samhället inklusive frågor om maskulinitet. Insatsen tog aktivt in några av de rekommendationer som presenterades i rapporten från UN WOMEN om hur pandemin påverkat problemen med könsrelaterat våld.⁴² Könsrelaterat våld har också varit en viktig del i myndighetssamarbetet mellan Sverige och Serbien för att reformera polisväsendet, till exempel inrättat 27 intervjurum för kvinnor och barn, och arbetat för att aktivt sätta brottsoffren i centrum under brottsplatsutredningar i till exempel våldtäktsfall.⁴³ Genom stöd till organisationen KtK ges ett betydande stöd till arbetet med lokala kvinnojourer och stödtelefoner i flera serbiska städer.⁴⁴ Portföljen har stor relevans för att bidra till strategimålet, inte minst under pågående pandemi.

3.2.5 Mål 7: En mer demokratisk och effektiv poliskår

Strategimål

Under strategiperioden har Inrikesministeriet genomgått en omfattande organisationsförändring för att stärka den strategiska planeringen, förbättra rekryteringsprocesser och höja kvaliteten i det operativa polisarbetet. Kapaciteten att utreda olika former av ekonomisk brottslighet har ökat men trots detta finns begränsat med resultat från proaktiva utredningar, åtal och domar i kampen mot organiserad brottslighet och korruption. Under 2020 gjordes vissa framsteg i hanteringen av kriminalunderrättelseinformation men brottsbekämpande samarbete och informationsutbyte mellan myndigheter behöver fortsatt förbättras. När regeringen efter valen i juni föreslog nya nedstängningar på grund av pandemin ledde detta till omfattande demonstrationer och det fanns rapporter om

⁴⁰ Baseline Evaluation Report Serbia, GREVIO, Council of Europe, 2020

⁴¹ Impact of the COVID – 19 pandemic on specialist services for victims and survivors of violence in Serbia, UN Women, 2020; p.28-29

⁴² Insatsnummer 13424

⁴³ Insatsnummer 12316

⁴⁴ Insatsnummer 55100015, se ex. <https://udruzenjepescanik.org/en/>

polisvåld.⁴⁵ Framsteg bedöms delvis ha gjorts, men det finns ett fortsatt behov att öka det operativa oberoendet inom poliskåren.

Portfölj

Sverige är den dominerande givaren inom detta område och Sveriges myndighetssamarbete mellan den svenska Polismyndigheten och det Serbiska Inrikesministeriet och poliskåren har inte bara bidragit till ett partnerskap mellan myndigheterna, men också haft stor betydelse för att nå resultat under strategimålet. Den svenska kompetensen inom till exempel brottsplatsundersökningar och arbete med jämställdhet har givit flera resultat, förbättrade brottsplatsutredningar genomförs och ett nybildat nätverk för kvinnliga poliser växer fram. På grund av pandemin har ett stort antal aktiviteter, bl.a. avseende samarbetet avseende kring små och lätta vapen (SALW), behövt ses över och ändras och i något fall till och med ställas in tills vidare. En viktig del av stödet vilket avslutats under 2020 har avsett att stärka strategisk planering och framtagandet av ett rekryteringsbaserat personalsystem vilket nu används av myndigheten.⁴⁶

3.2.6 Mål 8: Ett mer pluralistiskt civilt samhälle inklusive politiska partier med stärkt folklig förankring

Strategimål

Serbiens civila samhälle är fortsatt aktivt och spelar en viktig roll som katalysator för demokratisering i landet. Samtidigt står civilsamhället inför grundläggande problem. Det finns stor skillnad mellan stora etablerade organisationer med starka givarkontakter och andra som inte är lika väletablerade och då kan få svårigheter med bland annat finansiering. Såväl utländska som inhemska organisationer kan generellt agera fritt men de organisationer som är öppna kritiska mot regeringen och tar upp kontroversiella frågor har de senaste åren i högre utsträckning fått utstå hot och svårigheter. Informationen om att flera regeringskritiska organisationer fanns med på en lista över organisationer som skulle utredas för misstanke om penningtvätt fick stor uppmärksamhet och denna och liknande frågor behöver bevakas även framöver. Några steg har tagits för att förbättra dialogen mellan civilsamhällesorganisationer och olika offentliga institutioner men generellt behöver dialogen utvecklas ytterligare.⁴⁷ Ett relativt nytt fenomen är s.k. "GONGOS" (regeringskontrollerade civilsamhällesorganisationer) som gör att det blivit svårare att bedöma vilka organisationer som konstruktivt bidrar till uppfyllandet av strategimålet om ett mera pluralistiskt civilsamhälle.

Portfölj

Portföljen har som mål att stärka organisationer och nätverk som verkar som oberoende utvecklingsaktörer för att stödja reformer och värdegrundsarbete som bidrar till ett EU närmande. Möjligheten att verka kompletterande till andra bilaterala insatser är viktigt i urvalet av samarbetspartners där t.ex. miljöorganisationen *Young Researchers of Serbia* stödjer framtagandet av en skuggrapport för att granska och driva på regeringens arbete med EU:s miljöreform⁴⁸, vilket kompletterar stödet till regering och lokala myndigheters arbete med samma fråga. Insatsportföljen

⁴⁵ Serbia 2020 Report, Communication on EU Enlargement Policy, 2020, p. 4 and 42

⁴⁶ Insatsnummer 12316 och 55020194

⁴⁷ Se om NGO:s i Serbia 2020 Report, Communication on EU Enlargement Policy, 2020, till exempel p. 12ff

⁴⁸ Insatsnummer 11655

innehåller stöd inom en rad olika områden, såsom jämställdhet ⁴⁹(KtK), ökad öppenhet och ansvarstagande ⁵⁰ (Olof Palmes Internationella Center), delaktighet och stöd till EU närmandet ⁵¹ (Belgrade Open School (BOS)), digital agenda, media och kommunikation ⁵² (Center for Research, Transparency and Accountability (CRTA)). För att stärka pluralismen i civila samhället är flera av stöden utformade för att samarbeta med ett stort nätverk av lokala organisationer där t.ex. BOS i sin tur samarbetar med en lokal organisation som arbetar med småföretagares påverkansmöjligheter. ⁵³ Flera organisationer har haft utmaningar att genomföra planerade aktiviteter under pandemin och Sida har aktivt försökt vara en flexibel partner för att både kort- och långsiktigt stärka det civila samhällets förutsättningar verka i Serbien. Portföljen är fortsatt relevant och har god potential att leverera resultat inom målområdet.

3.2.7 Mål 9: Förbättrade förutsättningar för befolkningens demokratiska ansvarsutkrävande och deltagande i politiska processer inklusive främjande av fria val

Strategimål

Under året har det varit en fortsatt nedgång i demokratiutvecklingen till exempel inom områden som mediefrihet, civilsamhälle, demokratiskt styre och genomförande av fria och rättvisa demokratiska val. Organisationen Freedom House nedgraderade 2020 Serbiens status till ”Delvis fritt” med en ”hybridregim” utifrån just begränsningar i genomförandet av fria val, återkommande försök av regeringen och av regeringen styrd media att underminera fri media genom olika rättsliga åtgärder, förtalskampanjer eller maktutövning i strid med konstitutionen. Maktkoncentrationen bland politiska partier och osystematiskt utövande av demokratiska processer lägger hämsko på den legislativa och övervakande rollen för parlamentet. Politisk opposition utsätts för kränkningar och ibland våld. Under juni 2020 genomfördes allmänna val i Serbien vilka bojkottades av nästan samtliga oppositionspartier vilket medfört att Serbien nu i princip styrs utan parlamentarisk kontroll. Sammantaget är bedömningen att utvecklingen i huvudsak går bakåt.

Portfölj

Svenskt stöd till CRTA skapade förutsättningar för civilsamhället att fortsätta arbeta för demokratisering och EU anpassning och stödet utökades under 2019 som en del av Demokratiseringen. Stödet till CRTA används bland annat till att långsiktigt stärka arbetet med utbildning av valövervakare och CRTA var en av de mest tongivande civilsamhälleorganisationerna i bevakningen inför, under och efter valen 2020. Organisationen utbildade inte mindre än 120 valövervakare som arbetade under valet med att bl.a. följa upp misstänkta lagöverträdelser. ⁵⁴

49 Insatsnummer 55100015

50 Insatsnummer 55100011

51 Insatsnummer 55100008

52 Insatsnummer 11655

53 Insatsnummer 55100008, se <https://eneca.org.rs/en/>

54 Insatsnummer 11655, se www.crt.rs/en/crta-summary-and-recommendations-final-report-2020-elections

3.2.8 Mål 10: Friare och mer oberoende media

Strategimål

Oberoendet och pluralismen i media utmanas och försämras, vilket inte minst var tydligt under valkampanjen.⁵⁵ Serbien fortsätter att tappa i yttrandefrihetsrankningen för tredje året i rad *Reporters without borders* konstaterar att ”Serbien har blivit ett land där det ofta är farligt att vara journalist och där *fake news* stiger i omfattning i en alarmerande takt.”⁵⁶ Det styrande partiet utövar inflytande över privat media genom kontrakthantering och indirekta stöd. Emedan flera media är regeringsvänliga för att undvika kritik, fortsätter ett mindre antal samtidigt med oberoende bevakning. Den mediastrategi som togs fram under 2019 har visserligen antagits, men genomförandet har inte påbörjats och fall av hot, kränkningar och till och med våld mot journalister visar fortsatt på en oroande utveckling.⁵⁷

Portfölj

Sverige ger betydande stöd under strategimålet, och portföljen har varit viktigt inte minst under ett år med val och hård samhällsdebatt. Svenskt stöd går främst till att stärka samhällsdebatt kring känsliga frågor såsom demokrati, rättsstatens principer och media, men också till professionalisering av journalistkåren genom stöd till OPIC, BOS och CRTA. Till exempel har BOS arbetat med andra organisationer för att stärka kapaciteten inom granskande journalistik avseende organiserad brottslighet, användning av offentliga medel och offentlig upphandling.⁵⁸ Genom regeringens demokrati- och miljösjatsning 2019 har stöd till *World Wildlife Foundation Adria Serbia* använts för att utbilda journalister i granskande miljöjournalistik⁵⁹, något som blir viktigare i ett samhälle där allt fler i befolkningen kräver svar kring myndigheters och företags ansvar för att minska luftföroreningar.

3.2.9 Mål 11: Att partnerländerna i högre grad uppfyller internationella och nationella åtaganden för mänskliga rättigheter, jämställdhet (inklusive EU:s strategi för jämställdhet), och icke-diskriminering

Strategimål

Serbien har en lagstiftning inom icke-diskriminering som ger intrycket av att hålla EU-standard med en ambition att bättre uppfylla krav bl.a. för ökad jämställdhet och mänskliga rättigheter. Samtidigt kvarstår situationen även under 2020 att en ny lag om jämställdhet fortfarande inte är antagen och det finns en fortsatt otydlig ansvarsfördelning inom regeringen vilket begränsar framstegen. Till dess att den nya jämställdhetslagen antas saknas hållbara institutionella mekanismer för att arbeta med jämställdhet⁶⁰. En stabiliserande faktor är att den centrala koordineringsenheten för jämställdhetsfrågor som lyder direkt under premiärministern behövs även efter valet 2020.

55 Serbia 2020 Report, Communication on EU Enlargement Policy, 2020, p. 13, 18

56 Reporters without borders, 2020, se <https://rsf.org/en/serbia>

57 Serbia 2020 Report, Communication on EU Enlargement Policy, 2020, p. 5

58 Insatsnummer 55100008 och se även <https://www.cins.rs/>

59 Insatsnummer 13546

60 Serbia 2020 Report, Communication on EU Enlargement Policy, 2020, p. 37

Portfölj

Sveriges stöd till strategiområdet är fortsatt relevant och omfattar såväl ett riktat stöd till jämställdhetsarbete på central och kommunal nivå som stöd till civilsamhällsorganisationer och särskilt utsatta grupper. Inom kommunsamarbetet mellan det svenska och serbiska kommunförbundet har till exempel två serbiska kommuner fått ett betydande stöd att arbeta med jämställdhetsanalys i budgetarbetet, liksom att utarbeta lokala handlingsplaner för att genomföra *Den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå*.⁶¹ Sveriges mångåriga stöd till organisationen KtK har bl.a., bidragit till bevakning av Istanbulkonventionens genomförande på lokal nivå. Arbetet är komplementärt till de regionala insatser som Sida finansierar.⁶² Under pandemin har flera marginaliserade grupper, inte minst romer, varit särskilt utsatta med minskade inkomstmöjligheter. I Serbien där mer än 70 procent av romerna lever på att hantera avfall drabbades många familjer hårt under utgångsförbudet. Inom ramen för det långvariga svenska stödet till *Help – Hilfe zur Selbsthilfe* som avser att för att förbättra situationen för marginaliserade grupper (t.ex. romer) gjordes därför en särskild riktad aktivitet där mat- och hygienpaket delades ut till 490 familjer. Under hela insatsperioden har mer än 350 personer fått stöd för att starta upp och registrera småföretag för att förbättra sina inkomstmöjligheter.⁶³

3.2.10 Mål 12: Kvinnor och män har i högre utsträckning samma makt att forma samhället och sina egna liv

Strategimål

Serbien rankas som nummer 34 av 129 länder i FN:s jämställdhetsindex kopplat till Agenda 2030 för 2019.⁶⁴ Under de senaste åren har de största framstegen inom jämställdhetsområdet skett inom den politiska sfären genom ökad andel kvinnor i både parlament, regering och i kommunstyrelser. En lagändring 2020 gjordes för att säkra att 40 procent av de slutliga nomineringarna till parlamentet ska vara kvinnor och efter valet i juni 2020 har nu parlamentet 40 procent kvinnliga ledamöter. I den nya regeringen som kom på plats under hösten 2020, och som fortsatt leds av en kvinnlig premiärminister, är 10 av 23 ministrar kvinnor vilket är ett högre antal än någonsin förut. Samtidigt är äldre kvinnor, kvinnor på landsbygd, romska kvinnor och kvinnor med funktionsnedsättning fortsatt de mest diskriminerade i samhället. Brister finns alltså i jämställdheten även på arbetsmarknaden och på beslutsfattande nivå både i offentlig och privat sektor. En serbisk nationell strategi för jämställdhet 2016–2020 går mot sitt slut samtidigt som den föreslagna nya lagen om jämställdhet ännu inte kunnat beslutas.

Portfölj

Flera insatser i portföljen har ökat jämställdhet som huvudinriktning och sker i samarbete både med offentliga institutioner och civilsamhällsorganisationer. De flesta partner ser Sverige som ett föregångsland vad gäller arbetet med att öka jämställdheten och ambassaden arbetar både inom främjandet och reformsamarbetet med att lyfta fram frågor om ett jämställt arbetsliv och lika villkor

⁶¹ Insatsnummer 55100203

⁶² Insatsnummer 55100015

⁶³ Insatsnummer 550002901

⁶⁴ Harnessing the power of data for gender equality, Introducing the 2019 EM 2030 Gender Equality Index, p.16

för kvinnor och män att utforma sina egna liv. Förutom de insatser som har ökat jämställdhet som huvudinriktning så innehöll även merparten av de övriga insatserna delkomponenter inriktades mot ökad jämställdhet och skydd för kvinnors rättigheter inom berörda områden. Det mångåriga svenska stödet till det serbiska Inrikesministeriet har t.ex. medfört att jämställdhetsfrågor nu beaktas både i ministeriets planeringsprocesser och dess operativa verksamhet och stödet till det serbiska lantmäteriet har bidragit till att motverka att kvinnor diskrimineras i äganderätsfrågor i samband med utvecklingen av fastighetsregistret.⁶⁵ Portföljen bedöms som fortsatt relevant (se Mål 6,8,11).

3.2.11 Mål 13: Ökat förtroende och försoning mellan parterna i och mellan länderna

Strategimål

Regionalt samarbete och goda relationer till grannländerna är en central del i Serbiens europeiska anslutningsprocess. Serbiens engagemang kring dessa frågor kunde ha varit tydligare för att stärka ömsesidigt förtroende och etablera en konstruktiv atmosfär för meningsfullt regionalt samarbete liksom för att effektivt hantera frågor om krigsbrott och försoning. Normaliseringen av relationen till Kosovo behöver förstärkas.⁶⁶ Ytterligare ansträngningar behövs för att förespråka europeiska värderingar i den serbiska offentliga samhällsdebatten och inom utbildningsväsendet, inklusive öppenhet för försoning.

Portfölj

Det fanns inga särskilt riktade insatser för detta strategimål men som *Team Sweden* har ambassadens under 2020 arbetat med jämställdhetsfrågor i ett det multi-etniska området i gränsområdet mellan Serbien och Bosnien-Hercegovina med stor representation av den muslimska etniska minoriteten bosnijeker. Ambassadens initiativ *Let's Talk Equality* kombinerades med stöd inom ramen för insatsen med OSSE där lärare och lokala påverkansaktörer under våren 2020 utbildades i Serbiens åtaganden inom jämställdhet, fred och säkerhetsfrågor för att kunna föra vidare denna agenda för diskussion i klassrum och i lokala politiska fora. Ett konkret resultat är att kvinnors representation ökat till 30 procent i kommunfullmäktige i Novi Pazar.⁶⁷

3.3 Stödområde 3: Förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändringar

3.3.1 Mål 14: Att partnerländerna i högre grad uppfyller EU:s regelverk och internationella överenskommelser för miljö, klimat och energi

Strategimål

Den positiva utveckling avseende miljöreformer som kunde skönjas med den serbiska regeringens antagande av förhandlingspositionen för miljökapitlet, (kapitel 27) i EU acquis i början av 2020 avstannade till stor del på grund av pandemin och regeringsombildningen. Serbien gjorde under 2020 begränsade framsteg i förhållande till EU-närmandet inom såväl miljö- som energiområdet. Klimatpolitiken har till stor del varit stillastående och initiativen för en grön omställning av

⁶⁵ Insatsnummer 11595 och 12316

⁶⁶ Se till exempel i rapporten Serbia 2020 Report, Communication on EU Enlargement Policy, 2020, p. 25 och 66

⁶⁷ Insatsnummer 13534

energipolitiken var få.⁶⁸ Den administrativa kapaciteten på såväl central som lokal nivå behöver stärkas, gröna ekonomiska styrmedel behöver komma på plats, och kapaciteten för att hantera storskaliga och nödvändiga miljöinvesteringar behöver öka. Implementering av befintlig miljölagstiftning, stärkt inspektionskapacitet och att påvisa en lista avseende uppföljning av misstänkta miljöbrott är nödvändigt.⁶⁹ I slutet av året, med en ny regering på plats kom vissa signaler om ett ökat politiskt stöd till en grön omställning. EU:s ekonomiska investeringsplan och Gröna Agenda för Västra Balkan omsattes i en deklaration som skrevs under av Serbiens premiärminister i Sofia i december 2020.⁷⁰ Ett lagförslag för hållbara energialternativ presenterades nyligen, och ett förslag till en klimatlag förbereds för antagande.

Portfölj

Under hela strategiperioden har kärnan i det svenska stödet varit Naturvårdsverkets myndighetssamarbete med det serbiska miljöministeriet och framtagandet av Serbiens förhandlingsposition för Kapitel 27. Under 2020 efter att förhandlingspositionen skickades till EU har miljöministeriets kapacitet till EU-tillnärmning av en rad olika EU-direktiv stärkts och mervärden med EU:s miljöreformer kommunicerats.⁷¹ Pandemin har inneburit en stor belastning på serbiska myndigheters kemikaliekontroll genom ökade krav på tillstånd för desinfektionsmedel. Kemikalieinspektionens mångåriga insats för en effektivare kemikaliekontroll har bidragit till ökad användning av nya digitala verktyg för registrering av kemikalier som finns på den serbiska marknaden. För att stärka tillämpning av miljölagstiftning har det svenska stödet särskilt uppmärksammat träning av inspektörer inom såväl kemikaliekontroll som industri.⁷² Portföljen bedöms som relevant för att uppnå strategimålet, särskilt avseende miljö- och klimatfrågorna.

3.3.2 Mål 15: Stärkt miljömässigt ansvarstagande hos allmänhet, näringsliv och civilsamhälle

Strategimål

Den dåliga luftkvaliteten som tidvis under vinterhalvåret är direkt hälsovådlig och årligen beräknas bidra till mer än 6000 dödsfall i förtid⁷³ har blivit en katalysator för ett växande engagemang hos allmänheten för miljöfrågor. Demonstrationer i början av 2020, återupptogs och växte i omfattning i slutet av året med ökande kritik mot hur regering och myndigheter hanterade situationen.⁷⁴ Miljöorganisationer väljer nu juridiska vägar för att få de statligt ägda energibolagen att åtgärda förhöjda utsläppsvärden från kolkraftverken.⁷⁵ En av de största utmaningarna för ett aktivt deltagande är bristen på information och deltagande i beslutsprocesser, något som beskrivs av miljöorganisationer

68. Serbia 2020 Report, Communication on EU Enlargement Policy, 2020, p. 88, 107

69. Serbia 2020 Report, Communication on EU Enlargement Policy, 2020, p. 10

70 <https://ec.europa.eu/jrc/en/science-update/eu-support-decarbonising-western-balkans/>

71 Insatsnummer 55100006

72 Insatsnummer 55100012 och 10472

73 Health impact of ambient air pollution in Serbia, A call for action, WHO, 2019

74 <https://www.euronews.com/2021/01/07/is-serbia-manipulating-data-to-cover-up-its-air-pollution-problem>

75 <https://meta.eeb.org/2021/01/26/monster-serbian-coal-plants-face-legal-action-after-ending-hundreds-of-lives-early/>

som att ”vandras i dimma”.⁷⁶ Den ekonomiska recessionen under pandemin har begränsat företagens möjligheter till gröna investeringar, och de stödprogram som tagits fram har saknat ”gröna villkor”.⁷⁷

Portfölj

Nätverk mellan miljöorganisationer växer fram och deras roll som ”vakthund” för att regeringen aktivt arbetar med EU:s miljöreform (Kapitel 27) stärks.⁷⁸ Genom riktade insatser till kommuner för att öka avfallsåtervinningen på hushållsnivå, växer allmänhetens miljöansvar. Stöd ges även genom Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och deras serbiska motsvarighet som komplement till ett omfattande EU-stöd.⁷⁹ De nya klimatsatsningar som gjordes under Sveriges demokrati- och miljöstatsning 2019 ger nu konkreta resultat där bl.a. fler än 1500 skolbarn och 250 universitetsstudenter fått klimatutbildning *online*-kurser som under pandemin varit mycket efterfrågade. Utbildning av journalister i miljö- och klimatfrågor genererade granskande artiklar om lokala miljöproblem.⁸⁰ Trots svårigheter under Serbiens nedstängning p.g.a. pandemin under våren fick en utlysning till kommunala och privata företag för att minska klimatpåverkan genom bättre hantering av grönt avfall stort gensvar. Satsningen samordnas med ambassadens främjandesektion och Business Sweden för att utveckla möjligheter till handelsutbyten med svenskt näringsliv och för miljöteknikexport.⁸¹ En annan insats bidrog till ökat miljöansvar och miljöinvesteringar hos en rad företag inom matindustrin vilket i sin tur kan medföra minskad påverkan på vatten, avfall och luft.⁸² Regionala insatser stärker arbetet för skydd och restaurering av värdefull natur i Serbien och arbetet med naturbaserade klimatåtgärder.⁸³ Insatsportföljen bedöms tydligt bidra till strategimålet genom flera insatser som stärker såväl civilsamhället, näringslivet och allmänhetens miljöengagemang.

3.3.3 Mål 16: Mer hållbar samhällsservice inom områden som vatten och avlopp, avfallshantering, energieffektivisering och förnybar energi.

Strategimål

Omfattande investeringar i samhällsservice är nödvändiga för att nå EU:s miljömål, men också för att skyndsamt hantera omfattande miljöproblem. I princip allt avloppsvatten rinner orenat ut i floder och vattendrag med allvarliga miljö- och hälsoeffekter till följd. Serbien har fortsatt endast ett par procents avfallsåtervinning och illegala deponier kan leda till att sjöar fylls med avfall.⁸⁴ Med en krympande statsbudget till följd av pandemin gjordes budgetnedskärningar avseende miljöåtgärder under 2020 och planerade investeringar i förnybar energi och energieffektivisering har sannolikt också blivit lidande.⁸⁵ Såväl europeiska som kinesiska banker ökade sin närvaro för att lånefinansiera såväl avloppsrening som sopförbränning och en betydande del av EU:s miljöstöd går till infrastrukturinvesteringar. EU:s ekonomiska tillväxtplan och den Gröna agendan för Västra Balkan

⁷⁶ Walking in the Mist, Shadow Report on Chapter 27, Coalition 27, March 2019-February 2020

⁷⁷ Covid-19 Socio-Economic Impact Assessment, UNSerbia 2020, p.65 ff

⁷⁸ Insatsnummer 12958A0101

⁷⁹ Insatsnummer 55100203 och 55100005

⁸⁰ Insatsnummer 13546

⁸¹ Insatsnummer 13547

⁸² Insatsnummer 10472

⁸³ Insatsnummer 12367 och 13401

⁸⁴ <https://www.reuters.com/article/us-serbia-environment-dam/serbia-starts-to-clean-up-garbage-filled-lake-idINKBN29Y2DJ>

⁸⁵ Covid-19 Socio-Economic Impact Assessment, UN Serbia, 2020, p. 66

lyfter fram flera initiativ och ”flaggskeppsprojekt” bl.a. avseende avloppsinvesteringsprogram. Det finns ett växande behov av givarsamordning för att säkerställa att investeringar sker där de gör mest miljönytta och i enlighet med EU:s krav. Hållbara miljöavgifter behövs för att betala drift och underhåll och finansieringslösningar och upphandlingar behöver vara transparenta. Miljöorganisationer har varit skarpt kritiska till hur ett flertal minivattenkraftverk subventionerats, förstört skyddade områden och genererat minimalt med grön energi.⁸⁶

Portfölj

Portföljen har under strategiperioden stärkt Miljöministeriets kapacitet att planera och förbereda miljöinvesteringar som är nödvändiga för att nå EU:s miljömål och som exempel kan nämnas de upphandlingsunderlag för avloppsreningsverk i flera större städer som tagits fram med svenskt stöd. Underlagen möjliggör investeringar i hundramiljonersklassen finansierade i huvudsak med EU-medel.⁸⁷ Svenskt stöd har även genom flera insatser särskilt bidragit till att stärka avfallshanteringen både genom att förbereda för en lagstiftningsreform och genom att förbereda för ett omfattande EU-projekt för att kraftigt öka återvinningen på kommunal nivå. Genom konkret samarbete mellan det serbiska kommunförbundet och SKR, har kapaciteten att arbeta med miljöfrågor på kommunal nivå stärkts. Många romer arbetar i den s.k. informella avfallssektorn med att samla material och sen sälja detta vidare och under 2020 avslutades en mångårig insats som givit goda resultat vad det gäller att stärka möjligheterna för romer att istället arbeta inom den formella avfallssektorn.⁸⁸ Ökad återvinning är viktigt för att minska klimatpåverkan och det svenska stödet till förbättrad hantering av grönt avfall minskar belastningen på deponier och skapar möjligheter till ökad användning av bioenergi.⁸⁹

4 Implikationer

- De övergripande politiska förutsättningarna och reformprocessen för fortsatt EU-utvidgning måste tydligare tas i beaktande vid bedömningen av risker, ägarskap, fokusområden och prioriteringar.
- Vid bristande politisk reformvilja och framsteg bör stödet anpassas gällande val av områden och samarbetspartner, inklusive statliga aktörer. Det bör också gälla omfattningen av stödet. Sida bör här också beakta EU:s utgångspunkter, bland annat när det gäller att i vissa sammanhang villkora stöd till länderna med framsteg inom grundläggande reformer.
- Sverige bör fortsätta eftersträva att stödet är additionellt till andra givares stöd och aktiviteter, inklusive möjligheten till EU-koordinering och delegering. Valet av samarbetspartners bör vara diversifierat för bättre genomslag och reducerad risk.
- Pandemins socio-ekonomiska påverkan ur ett multi-dimensionellt fattigdomsperspektiv behöver ges ökad uppmärksamhet tillsammans med genomförandet av Agenda 2030.
- Möjligheterna att involvera fler aktörer, mobilisera större finansiella resurser och använda innovativa lösningar behöver beaktas ytterligare för att uppnå strategimålen. Samarbete med lokal nivå kan behöva förstärkas när ägarskapet på central nivå inte är tydligt.

⁸⁶ Shadow report on Chapter 27, Coalition 27, 2020, p. 82

⁸⁷ Insatsnummer 55000049 samt 55100005

⁸⁸ Instatsnummer 55000029

⁸⁹ Instatsnummer 13547

- Fördelningen av resurser inom den bilaterala insatsportföljen bör fortsatt anpassas utifrån bedömd kapacitet hos samarbetspartner att tillgodogöra sig stödet.
- Konfliktperspektivet kan beaktas och integreras i högre utsträckning i insatsportföljen bland annat för att stödja möjligheter till ökad social och politisk dialog på olika nivåer i samhället.
- Sverige behöver prioritera stärkt arbete med *Team Sweden* och fortsatt strategisk kommunikation kring fördelar med EU-integration.
- Ett minskat demokratiskt utrymme kan öka behovet av att stärka stödet till civila samhället, inklusive undersökande journalister, för att skapa motståndskraft och skapa fler alternativa starka röstbärare.

P6 Annex to Strategy Report 2020 for Reform cooperation with Eastern Europe, the Western Balkans and Turkey 2014-2021

All data in report is per December 31, 2020. Total Strategy Outcome 2020: 123 175 KSEK

Average Annual Strategy Amount 2020: 1 274 571 KSEK

Table 1. Financial Overview 2020 per Area of Support/Objective in Strategy			
Strategi	Stödområde	Mål	Utbetalat 2020
Strategy	Areas of Support	Objective	Outcome 2020 (KSEK)
Reform cooperation with Eastern Europe, the Western Balkans and Turkey 2014-2020	Total		123 175
	Not allocated to area of support	Not allocated to result	0
		Total	0
	Western Balkans: Enhanced economic integration with the EU and development of market economy	Western Balkans: Strengthened capacity of institutions for economic integration with the EU	3 600
		Western Balkans: Competitive small and medium-sized enterprises that make up a larger part of the economy	5 000
		Total	8 600
	Western Balkans: Strengthened democracy, greater respect for human rights and a more fully developed state under the rule of law focusing on increased enjoyment of human rights and greater opportunities to exercise democratic influence	Western Balkans: Women and men more often have the same power to shape society and their own lives	7 000
		Western Balkans: A more diverse civil society including political parties with strong popular support	33 000
		Total	40 000
	Western Balkans: Strengthened democracy, greater respect for human rights and a more fully developed state under the rule of law focusing on strengthened public administration and judicial systems	Western Balkans: A more efficient public management with the administrative capacity to implement reforms for EU integration	31 500
		Western Balkans: Public services delivered with better quality based on principles of non-discrimination and equal rights and with less corruption	1 892
		Western Balkans: A more efficient judiciary, which to a greater extent guarantees the right to a fair trial, in accordance with European standards	0
		Western Balkans: A more democratic and efficient police force	18 422
		Total	51 815
	Western Balkans: A better environment, reduced climate impact and enhanced resilience to environmental impact and climate change	Western Balkans: To bring partner countries closer to meeting EU regulations and international agreements on the environment, climate and energy	11 267
Reform cooperation with Eastern Europe, the Western Balkans and Turkey 2014-2020	Western Balkans: A better environment, reduced climate impact and enhanced resilience to environmental impact and climate change	Western Balkans: Strengthened environmental responsibility among the public, business and civil society	32
		Western Balkans: More sustainable public services in areas such as water and sanitation, waste management, energy efficiency and renewable energy	11 460
		Total	22 760

Table 2. Total Strategy Amount and Disbursed Amount During the Strategy Period (KSEK)

Strategy is in its 8th year with total duration of 8 years.

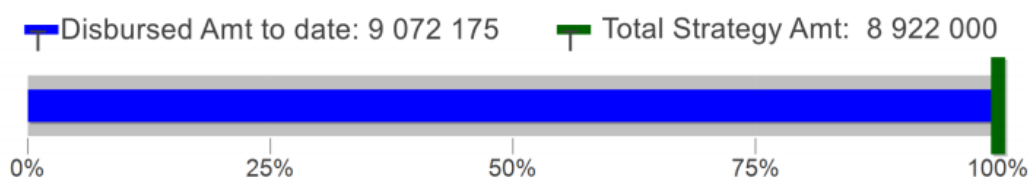
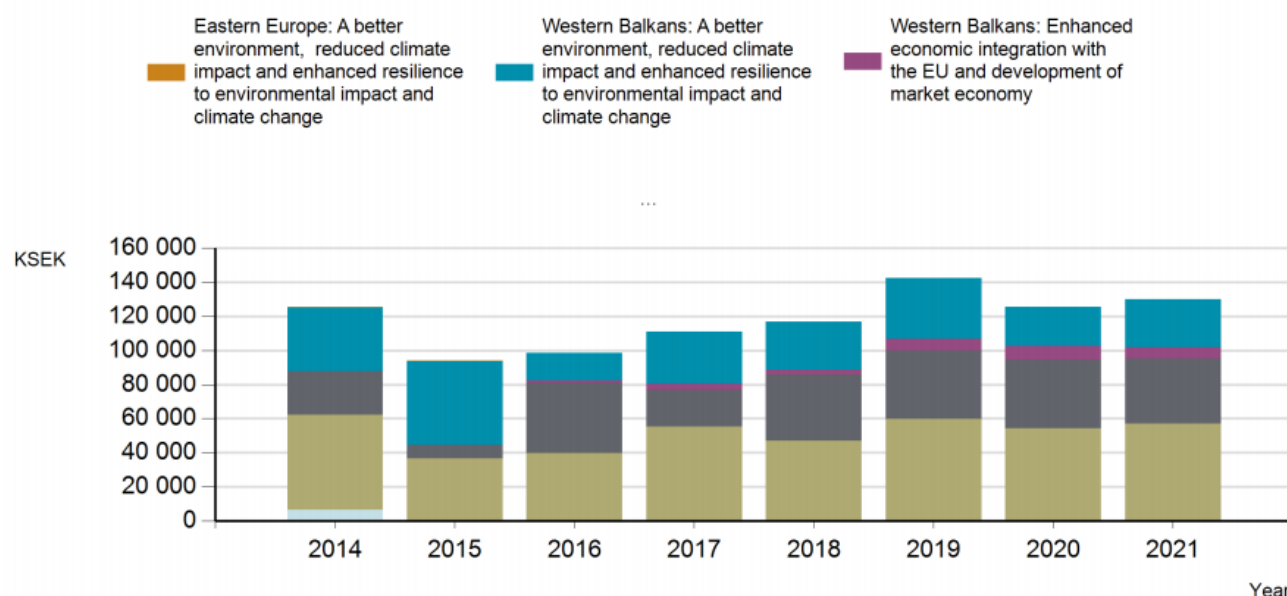

Table 3. Agreed Amounts per Area of Support for the Strategy Period

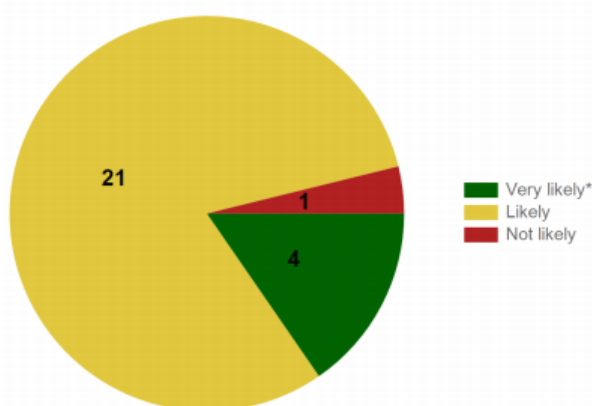
Information on area of support/objective in strategies was phased into Sida's systems starting 2012, but is incomplete up to 2015. This relates only to system generated data. Sidas contributions have always been assessed in relation to decided strategies incl. areas of support and objective (and previously areas and subareas). Correct information on division per area of support for 2015 and earlier is available in the previous strategy reports.

Table 4. Assessment of the Likelihood of Achieving the Contribution Objectives

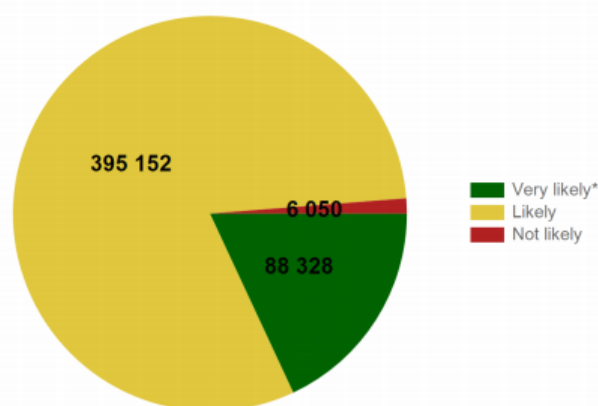
The two pie charts show the assessments of the likelihood of achieving the objectives of the contributions included in the strategy portfolio as per (4.1) contributions and (4.2) accumulated disbursed amount. The data is system-generated and aggregated based on the *Conclusion on Performance* (CoP) in Trac. In connection with the CoP, the question of the likelihood of achieving the contribution objective is answered according to a four-point scale, namely:

1. Very likely
2. Likely
3. Not likely
4. Not appraisable¹

4.1 As per Contribution

4.2 As per Accumulated Disbursed Amount (KSEK)

* Agreements newer than one year are assessed as "very likely" by default.

** Assessments made in Trac 6 have not been migrated since some questions in Trac 7.0 are new and have no equivalent in earlier versions of Trac. Therefore, the assessments made in Trac 6 are grey.

Table 5. Outcome on All Appropriations in the Selected Country/Region (incl. Country Allocation)

	Anslagspost	Utfall 2020 (KSEK)	Avtalad bemyndiganderam (KSEK)
ID03 Partner country ENG	Appropriation	Outcome 2020 (KSEK)	Agreed frame of Outstanding commitments (KSEK)
Serbia	103 Stöd genom svenska organisationer i det civila samh (7 1:1.5)	3 476	0
	115 Reformsamarbete med Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet (7 1:1.23)	127 121	166 798
	33 Strategiskt inriktade bidrag	815	0
	Total	131 412	166 798

1 Assessment "Not appraisable" is justified in cases when:

- There is not enough data to make an assessment (eg in difficult environments or late reports)
- The context of the contribution has changed significantly (eg natural disaster, coup d'état, extensive staff change of partner, corruption claim or similar.)
- The contribution itself has changed significantly (eg, the goal, scope, or timeframe of the contribution has been changed)